

LIBRIS

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Anca TOADER • Valentin MORARU

Educație muzicală

manual
pentru clasa

a V-a

CUPRINS

RECAPITULARE ÎNȚIALĂ	10
EVALUARE ÎNȚIALĂ	11
UNITATEA I. Cântarea vocală	12
I.1. Emisia vocală (poziție, respirație)	12
I.2. Dirijorul	16
Pregătirea intrării și tactarea măsurilor.....	16
Tactarea măsurii de doi timpi	17
Tactarea măsurii de trei timpi	18
Tactarea măsurii de patru timpi	19
Recapitulare	20
Evaluare	21
UNITATEA II. Melodia. Elemente de limbaj	22
II.1. Portativul, cheia sol, măsura, semnele de repetiție și voltele	22
II.2. Notația înălțimilor de note și profilul melodic	24
Recapitulare	26
Evaluare	27
UNITATEA III. Ritmul. Elemente de grafie	28
III.1. Notația duratelor (valorile de notă întreagă, doime, pătrime, optime, șaisprezecime) și a pauzelor corespunzătoare	28
Șaisprezecimea	30
III.2. Legato de expresie, de prelungire, punctat.....	32
Coroana, punctul de prelungire	32
III.3. Cântarea instrumentală	34
Blockflöte	34
Instrumente cu claviatură	35
Recapitulare	36
Evaluare	37
UNITATEA IV. Măsurile	38
IV.1. Măsura de doi timpi.....	38
IV.2. Măsura de trei timpi.....	40
IV.3. Măsura de patru timpi.....	42
1 Decembrie – Ziua Națională a României	44
Recapitulare	46
Evaluare	47

UNITATEA V. Elemente de folclor	48
V.1. Cântecce și colindele sărbătorilor de iarnă	48
V.2. Cântecce și dansuri reprezentative pentru alte culturi	50
V.3. Dansuri și jocuri populare românești. Dansuri clasice	53
Recapitulare	56
RECAPITULARE SEMESTRIALĂ	56
Evaluare	57
EVALUARE SEMESTRIALĂ	57
UNITATEA VI. Elemente de structură	58
VI.1. Tonul și semitonul	58
VI.2. Sărbătorile primăverii	62
Recapitulare	64
Evaluare	65
UNITATEA VII. Tonalitatea	66
VII.1. Gamele Do major și la minor (natural)	66
VII.2. Sărbătorile Pascale	70
Recapitulare	74
Evaluare	75
UNITATEA VIII. Elemente de dinamică a interpretării	64
VIII.1. Termenii de mișcare	76
VIII.2. Termenii de intensitate. Nuanțele	78
Recapitulare	80
Evaluare	81
UNITATEA IX. Elemente de timbralitate	82
IX.1. Elemente de timbralitate vocală	82
IX.2. Elemente de timbralitate instrumentală	84
IX.3. Tipuri de timbralitate instrumentală	86
Formații instrumentale	86
Recapitulare	92
RECAPITULARE SEMESTRIALĂ	92
Evaluare	93
EVALUARE SEMESTRIALĂ	93
RECAPITULARE FINALĂ	94
EVALUARE FINALĂ	95

LUBBIS

UNITATEA 1. CÂNTAREA VOCALĂ

1.1. EMISIA VOCALĂ (POZIȚIE, RESPIRAȚIE)

Mozart: – Am revenit!

Viorel: – Dar cum este posibil?

M.: – Dragul meu, eu vin din lumea viselor tale și vreau să te conduc în lumea muzicii pe tine și pe colegii tăi.

V.: – Este cu puțință așa ceva?

M.: – Totul este cu puțință în lumea viselor tale. Așadar, te-ai trezit?

CÂNTĂ!
(după auz)

Versuri și muzică: Alexandru Pașcanu

Moderato
f (bătăi din palme)

Te-ai tre-zit? Cân-tă! Spa-lă-te și cân-tă! Ai mân-cat? Cân-tă!
 Ve-sel ești? Cân-tă! Ai ne-ca-zuri? Cân-tă! Când te joci, cân-tă!
 La o-raș, cân-tă! Și la ța-ră, cân-tă! Sus pe munți, cân-tă!
 Ci-ne-i bun, cân-tă! Cântă și te-n-cân-tă; Cei cu-mînți cân-tă!

Cân-tă și pe drum! Noi cân-tăm cu drag, Tra, la, la, la, la, la, la,
 Cân-tă și a-cum!
 Și pe li-to-ral,
 Cât mai mu-zî-cal.

Vrem să fi-e mu-zî-cal, Tra, la, la, la, la, Noi sun-tem vo-ioși, Să-nă-toși
 și fru-moși Pen-tru că da, da, da Știm fru-mos cân-tă. picior

REȚINE!

Câteva precizări pentru **cântul vocal**, corect și frumos:

- spatele drept, privirea înainte; respirația nezmotoasă, se inspiră pe nas fără ridicarea umerilor, se expiră ușor cu economie de aer (pe expirație cântăm și aerul trebuie să ajungă până la sfârșitul frazei muzicale);
- gura se deschide rotunjit pe verticală fără modificări la schimbarea vocalelor, doar un pic mai mică la vocalele *u* și *i*;
- cuvintele se pronunță clar pentru o bună **dicțiune**.

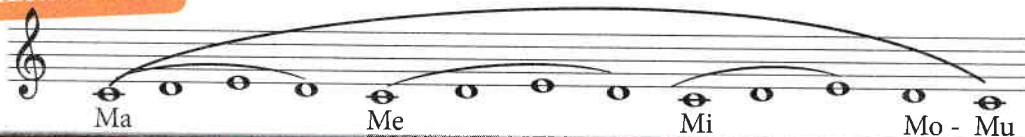
V.: – Să cânt? Dar eu nu am voce.

M.: – A, nu așa! Poți să cânti frumos cu vocea pe care o ai. Trebuie doar să-ți amintești regulile pe care le-ai învățat în anii trecuți.

„Atât timp cât exist, vreau să cânt.” (George Enescu)

SĂ EXERSĂM!

CÂNTĂ FRUMOS!

Vioi Versuri și muzică: Anca Toader

1. A cân - ta fru - mos vom în - vă - ța Și în - ce - pem
2. Vo - ca - li - ze noi să în - vă - țăm Vo - cea noas - tră

prin a res - pi - ra Ca - pul sus și gu - ra ro - tun - jim
să o mo - de - lăm Cu un glas fru - mos vom în - cân - ta

Refren

Su - ne - tul fru - mos să - l a - u - zim Ma, me, mi, mo, Ma, me, mi, mo,
Pe ori - ci - ne ne va as - cul - ta.

Ma, _____ ma _____ Ce bi - ne - i a cân - ta, da! Ma, me, mi, mo,

Ma, me, mi, mo, Ma, _____ Ce fru - mos, ce bi - ne - i a cân - ta! Da!

- Cântă cântecul după auz sub îndrumarea profesorului.
- Vorbește despre sentimentele tale provocate de acest cântec.

M.: – Știi ce spunea un alt mare compozitor, Robert Schumann?
V.: – V-ați întâlnit și cu Robert Schumann, domnule profesor Mozart?
M.: – În lumea viselor totul e posibil.

„Dacă aveți o voce bună, nu șovăiți o clipă să o cultivați, considerând-o cel mai frumos dar pe care vi l-a acordat natura.“

(Robert Schumann)

M.: – Și aș adăuga că, atunci când cântăm, să o facem cu multă bucurie în suflet, chiar dacă un cântec poate fi și trist.

EU CÂNT CU BUCURIE!

(după auz)

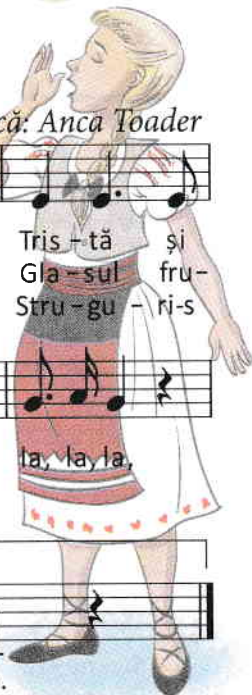
Versuri și muzică: Anca Toader

Moderato *mf*

1. Toam-na, me-lan-co-li-a Vi-ne cu me-lo-di-a Tris-tă și
2. Dar eu pot să vi-sez Ce-rul să-l lu-mi-nez Gla-sul fru-
3. Toam-nă, tu ești fru-moa-să, Roa-de-le staupe ma-să, Stru-gu-ri-s

Refren
Tra, la, la, la, la, la, la, la

1. La, la, la, la, la, la
2. la, la, la.

- Cântă cântecul după auz sub îndrumarea profesorului.
- Vorbește despre sentimentele tale provocate de acest cântec.

M.: – Să-ți mai dau câteva sfaturi foarte importante. Când cânți împreună cu colegii tăi, fii atent la **sincronizare** și **omogenizare**. Niciunul nu trebuie să o ia înaintea celuilalt sau să cânte mai tare. Cu alte cuvinte, atenție la dirijor!

Trei voci mari ale lumii

Maria Calas
(soprană)

Luciano Pavarotti
(tenor)

Nicolae Herlea
(bariton)

We know
books

A RUGINIT FRUNZA DIN VII

(după auz)

Colecția Dumitru Georgescu Kiriac

mf

A ru-gi - nit frun-za din vii . Și rân-du - ne - le-le-au ple -

cat, Pus-tii sunt la - nuri și câm - pii, Pus-tii sunt ho - re-le din

Refren

sat. Tra, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la,

1. 2.

la, la, la, la, la, la, la, la, Tra, la, la, la.

2. Când viorica va-nflori
Și rîndunica va sosi,
Atunci va crește iar, în bolți,
Frunza butucilor din vii.
Refren

3. Iar când cu flori și fân cosit
Va trece vara pe câmpii,
În aur lanurile-or fi
Și hora-n sat ne-o-nveseli.
Refren

- Cântă după auz, sub îndrumarea profesorului, respectând regulile cântului vocal.
- Descrie pe caiet, în patru rânduri, ce ai simțit cântând acest cântec: bucurie, melancolie, nostalgie, tristețe, dor. Motivează alegerea ta.
- Împreună cu ceilalți colegi îmbogățește lecția recitând *Rapsodii de toamnă*, de George Topîrceanu, și vizionând diferite imagini cu tablouri sau flori de toamnă.

- Opera *Flautul fermecat*, de Wolfgang Amadeus Mozart, *Aria*¹ *Reginei nopții*.
- Opera *Bărbierul din Sevilla*, de Geoacchino Rossini, *Cavatina*² lui Figaro.

Poți sesiza frumusețea vocilor celor doi cântăreți care și-au dezvoltat glasul prin multe exercitii vocale.

¹ **Arie** – compoziție vocală cu caracter liric-dramatic, adesea cu acompaniament de orchestră (sau de cor, de pian etc.) și reprezentând un fragment dintr-o lucrare muzicală mai vastă (operă, operetă etc.)

² **Cavatină** – arie lirică de mici proporții dintr-o operă.